

İLKÖĞRETİM SEVİYESİNDE ÖZEL EĞİTİM İLİŞKİLİ PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK HİZMETLERİ

PSYCHOLOGICAL COUNSELING AND GUIDANCE SERVICES RELATED TO SPECIAL EDUCATION AT PRIMARY EDUCATION LEVEL

Yrd. Doç. Dr. Gül Kahveci

Lefke Avrupa Üniversitesi Dr Fazıl Küçük Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Öğretmenliği Bölümü,
Gemikonağı-KKTC
gkahveci@eul.edu.tr

Özet

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri (PDRH); Gelişimsel geriliği olan çocukların da içinde olduğu okullardaki sistematik ve profesyonel bir psikolojik yardım hizmetidir. PDRH, okul ortamındaki tüm çocukların davranış ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için olumlu davranış desteği ve davranışsal konsültasyon gibi ilave sistemler gerektiren kapsamlı gelişimsel rehberlik modelleriyle çalışabilir. Öğrencilerin davranış problemlerini azaltmayı ve onları riskli davranışlardan uzak tutmayı amaçlamak, olumlu davranış destek programının ilk ana hedefidir. İkinci grup için amaç bu grubun üçüncü gruba girmelerini çocukları tanıyarak ve onlara gerekli desteği vererek engellemektir ve nihayetinde son grupta özel eğitim gerektiren öğrencilere bireyselleştirilmiş olacak şekilde bire bir destek verilir.

Anahtar Kelimeler:Özel eğitim, psikolojik danışma ve rehberlik, ilköğretim düzeyi

Abstract

Psychological Counseling and Guidance Services (PCGS); is a systematic and professional psychological help service in schools including children who have developmental disabilities. PCGS can work with the comprehensive developmental guidance model which requires additional systems like positive behavior support and behavior consultation to meet behavior and social needs of all the children in school environment. One of the main objectives of positive behavior support program, which aims to reduce students' behavior problems and to keep them away from risky behaviors. In the second group prevent them from entering the third group, trying to identify them, giving them the necessary support and finally in the last group, there are students who need individualized special education on one to one bases.

Key words: Special education, psychological counseling and guidance, education at primary education level

Giriş

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri; bireyin kendini tanıması, anlaması, sahip olduğu gizil güçleri keşfetmesi, geliştirmesi ve bulunduğu topluma aktif uyum yaparak kendini gerçekleştirmesi için sürdürülen sistematik ve profesyonel bir psikolojik yardım hizmetleridir. Bu yardım okul bazında düşünüldüğünde kaynaştırma programında yer alan farklı gelişen çocukları da kapsamaktadır. Kaynaştırma adı verilen uygulamada, herhangi bir nedenle yetersizlikten etkilenen ve özel gereksinimleri olan bireylerin destek eğitim hizmetlerinden de yararlanarak normal akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri sağlamaktadır (Aral, 2011). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin İlköğretim seviyesindeki okul uygulamalarını iki temel hizmet verme yapısında sunmak mümkündür. Bunlar geleneksel ve kapsamlı hizmet modelleridir. 1950'li yıllardan beridir sürdürülen geleneksel model, rehberlik hizmetlerini daha çok “düzeltici” ve “çare bulucu” bir işlevle uygulama eğilimi içinde olmuştur (Kepçeoğlu, 1994). Alanın çok geniş olmasına rağmen verilen hizmetler kriz odaklı ve okulda, sadece sorun yaratan, problemliyumsuz ve başarısız olan çocukların sorunlarına çare bulucu olacak şekilde sınırlı kalmıştır. 1960'dan sonra kalkınma planlarında ve Milli Eğitim Şura çalışmalarında özellikle “Yöneltme” hizmetleri esas eksen olmak üzere rehberlik anlayışı ve hizmetlerine yer verildiği görülmektedir. Bu anlayışla 9. Sınıflar için gençlerin ilgi ve yeteneklerine uygun olan programlara yönlendirilip yerleştirilmesi, yatay ve dikey geçişlerin yapılması gibi kurallar ile rehberlik anlayışına uygun bir düzenlemeye geçilmiş bununla birlikte görev sınıf öğretmenlerinin sorumluluğuna verilmiştir (Doğan, 1996).

PDR alanında lisans programlarının açılması 1965 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesinde “Okul Psikologluğu ve Rehberlik” programı ile başlamıştır. 1982 yılında toplanan XI. Şura kararları da “Eğitimde Rehberlik” alanını bir uzmanlık alanı olarak ele alması ve bu alanda çalışacaklara

verilecek olan unvanın “Okul Danışmanı” olarak belirlenmesi açısından önemli görülmektedir. 2004-2005 öğretim yılında ilköğretim programları, yapılandırmacılık ve kapsamlı gelişimsel rehberlik yaklaşımı ile yeniden düzenlenmiştir. 14.07.2005 tarihli 192 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile ilköğretim okulları haftalık ders programı çizelgesinde “Rehberlik ve Sosyal Etkinlikler” için (1-8. sınıf) zorunlu ders saati ayrılmıştır. 2006 yılında ilköğretim ve orta öğretim kurumları “Sınıf Rehberlik Programı” uygulamaya sokuldu. Böylece hem öğretim programları içine kaynaştırılmış olarak “rehberlik kazanımları”na yer verilmiş, hem de gelişimsel yaklaşıma uygun programlar yürürlüğe konmuştur (Terzi, Tekinalp ve Leuwerke, 2011). 02.08.2006 tarih ve 329 sayılı Talim Terbiye Kurulu kararı ile 2006-2007 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere “İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı” kabul edilerek yürürlüğe girmiştir (Yeşilyaprak, 2009). Program hazırlanırken kişisel-sosyal, eğitsel ve mesleki rehberlik alanları esas alınmıştır ve ilk ve ortaöğretimde her yeterlik alanına yönelik etkinlikleri içermektedir (İlköğretim Ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı İhtisas Komisyonu, 2006). Özellikle 2007 sonrasında geleneksel anlayıştan uzaklaşan paradigma değişiminin Türkiye’de de yavaş yavaş kapsamlı rehberlik program modelinin yerleşmeye başladığını söylemek mümkündür.

Kapsamlı rehberlik program modeli, rehberlik ve psikolojik danışma etkinliklerinin anaokulundan başlayarak kapsamlı ve sistematik bir şekilde planlanması, geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesinden ibarettir. Kapsamlı gelişimsel rehberlik modelinin geleneksel modellere göre bireyin gelişimsel ihtiyaçlarının ön planda olması, eğitim sürecinin bütünleyen bir parça olması, farklı gelişen çocukların da içinde olduğu tüm öğrencilere yönelik olması, düzenli ve planlı bir müfredata sahip olması, tüm okul personelinin PDR sürecine katılımını ve ekip çalışmasını gerektirmesi gibi bazı üstünlükleri vardır (Külahoğlu, 2001). Ayrıca gelişimsel rehberlik modeli ile birlikte psikolojik danışmanların rolleri altıya çıkmıştır. Bunlar: Bireysel danışma, küçük grup danışması, sınıf rehberliği, akran yardımcılığı, konsültasyon ve koordinasyondur (Myrick, 1997).

Okullarda verilen Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerini okul öncesinin de içinde olduğu ilköğretim seviyesi olarak ele alırsak özel gereksinimli, farklı gelişen çocukların en çok desteğe ihtiyaç gösterdiği eğitim aralığını da belirlemiş oluruz. Okul öncesi dönemde, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri her çocuk gibi özel eğitime ihtiyaç gösteren çocukların da ilköğretime yeni adım atması, okul ile ilişkili ilk olumlu veya olumsuz tutumların oluşması ve bu tutumların ileriki öğrenim yaşamına genelleme riskinin olması nedeni ile oldukça büyük bir öneme sahiptir. Bu dönemde verilen hizmetler arasında olumlu benlik bilincini ve sosyal/duygusal gelişimi destekleme, iletişim becerilerini geliştirme ön sırada sayabilir. Diğer önemli noktalar arasında çocukların dış kontrolden iç kontrol odağına doğru yumuşak bir geçiş yaparak olgunlaşmalarına, kendini kontrol yeterliğini kazanmalarına destek vermedir. Verilen destek hizmetleri arasında ilgilerini açığa çıkarma, kişiye özel ruhsal, sosyal ve fiziksel ihtiyaçlarını tanımlama, farklılıklara ve diğerlerinin haklarına saygı bilincini geliştirme, yaratıcılığı ve estetik algıyı desteklemeyi örnek olarak gösterebiliriz. Ayrıca çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal özelliklerini tanıma, farklılıkları fark etme ve saygı gösterme, aile sisteminde yerinin farkında olma, işbirliği davranışları göstererek başkaları ile etkileşimde bulunma, cezaların türlerinin farkında olma, uygun olan ve olmayan dokunuşlar arasındaki farkı bilme, verilmesi zor kararları tanımlama da üzerinde durulması gereken destek hizmetleri arasında sayılmaktadır. Diğer taraftan birinci sınıfa başlamadan önce çocukların olumlu olumsuz duygu yaratan durumları ve bu duygularla başa çıkma yollarını bilme, insanları ve hoşlandıkları etkinlikleri tanıma gibi becerilerde de destek olunması önemli bir noktayı oluşturur. Toplum, okul ve evde farklı çalışma durumlarını irdelendiğinde çocukların çalışmayı tanımlama, hata yapmanın öğrenmenin parçası olduğunu bilme, birinci sınıfın nasıl olacağını ve beklentilerini belirtme gibi konularda da destek hizmetinin sunulması gerekmektedir (Hohenshil ve Humes, 1988, Bulut, 2007, Serin, Özbaş ve Serin, 2012, Hohenshil ve Hohenshil, 1989, Hohenshil ve Brown, 1991).

İlköğretimde Sınıf Rehberlik Programları ile verilen destek hizmette öğrencilerin; okula ve çevreye etkin olarak uyum sağlamaları, potansiyellerini tam olarak kullanıp eğitsel başarılarını artırmaları, kendilerini tanımaları, kabul etmeleri ve geliştirmeleri, başkalarını anlamaları, kabul etmeleri ve kişiler arası etkileşim becerilerini geliştirmeleri, topluma karşı olumlu anlayış ve tutum geliştirmeleri, hayatını güvenli ve sağlıklı sürdürmek için olumlu tutum ve davranışlar geliştirmeleri, eğitsel ve mesleki kararları için gerekli olgunluğa ulaşmaları amaçlanmaktadır. Uygulamada 7 yeterli alanı bulunmakta ve farklı gelişen çocukların da içinde olduğu tüm öğrencileri kapsamaktadır. Bunlar: Okula ve çevreye uyum, eğitsel başarı, kendini kabul, kişiler arası ilişkiler, aile ve toplum, güvenli ve sağlıklı hayat, eğitsel ve mesleki gelişimdir. Eğitsel, mesleki ve kişisel-sosyal alanlar nasıl birbiri ile ilişki içinde ve tam olarak birbirinden soyutlanamaz ise söz konusu yeterlik alanları da birbiri ile ilişkilidir ve birbirinden tam olarak soyutlanamaz (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006, Mutluoğlu, Serin, 2010). Myrick (1997)'e göre, psikolojik danışmanların geleneksel olarak üç rolü vardır: Psikolojik danışma, konsültasyon ve koordinasyon. Bu roller gereği psikolojik danışman öğrencilerde görülen problem davranışlarla baş etmede öğretmenler ile işbirliği içinde çalışmaktadır. Böyle bir çalışmada Atıcı (2006) psikolojik danışmanlar ile sınıf ve branş öğretmenlerinin sınıftaki öğrencilerin davranış problemleriyle baş etme konusundaki görüşlerini karşılaştırmıştır. Araştırmada ilköğretim düzeyinde görev yapan altı okul psikolojik danışmanı ve bu okullarda görevli 16 öğretmen ile görüşme yapılarak nitel veriler toplanmıştır. Görüşme verilerinin analiz edilmesiyle şu sonuçlara ulaşılmıştır: Psikolojik danışmanlar öğretmenlerin; sınıf içi uyumsuzluk, aşırı hareketlilik, arkadaşlarını rahatsız etme, söz almadan konuşma, dikkat dağınıklığı, öğretmene saygısızlık ve asi davranışlar, küfürlü konuşmalar, ders dışı davranışlar, okul korkusu, yalan söyleme, hırsızlık, pasiflik, tırnak yeme, kekemelik, altını ıslatma gibi sorunlar için kendilerine başvurduklarını; bu sorunların çözümünde öğretmenle görüşme, öğrenciyle bireysel görüşme, anne babayla görüşme, aile ve öğrenciyle birlikte görüşme, öğretmene önerilerde bulunma, aile ve öğretmenlere yönelik seminer çalışmaları düzenleme, grup rehberliği gibi çalışmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler ise sınıflarında derse ilgisizlik, söz almadan konuşma, dikkat dağınıklığı, öğrenme güçlüğü, dalga geçme, lakap takma, saldırganlık, kendine güvensizlik, küfretme, altını ıslatma, dikkat çekici davranışlarda bulunma gibi sorunlarla karşılaştıklarını; bu sorunların bazılarını kendileri öğrenciyle konuşma yoluyla çözdüklerini, bazıları için ise bazen öğrenciyi danışmana gönderdiklerini, bazen de danışmandan ne yapacakları konusunda bilgi aldıklarını ve önerilerini uyguladıklarını, aile ile görüştiklerini ifade etmişlerdir. Bu konudaki öğretmen-danışman işbirliği öğretmen ve danışmanlar tarafından genel olarak yeterli bulunmuştur.

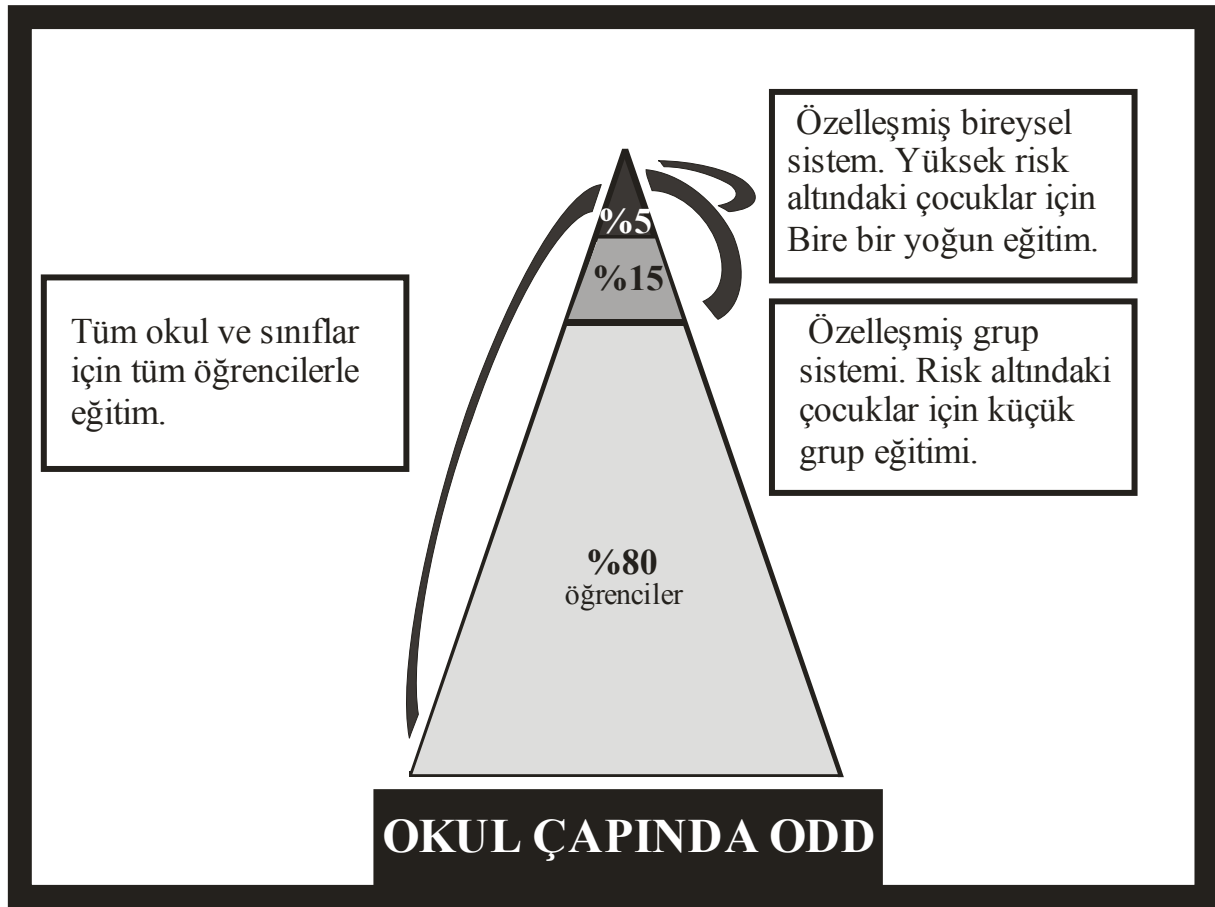
Kaynaştırma uygulamaları dahilinde farklı gelişen çocukların da içinde buldukları tüm okul sisteminde okul psikolojik danışmanlarının önde gelen görevlerinden biri de davranış yönetimi konusunda konsültasyon yapmaktır. Her ne kadar davranış problemi yaşayan çocukların sınıf kontrolünde psikolojik danışmanların doğrudan sorumlulukları olmasa da özellikle göreve yeni başlayan, deneyimi az olan öğretmenlerin sınıf yönetimi ilkelerini oluşturmalarında ve bunu gözden geçirmelerinde okul psikolojik danışmanlarının bilgisi oldukça değerlidir (Martin ve Baldwin, 1996; Serin, Özbek ve Serin, 2012). Desteğin değerli olması sınıf içinde etkili ve verimli öğrenmelerin gerçekleştirilmesinin gerekliliğidir ve bu durum davranış problemleri ile etkin şekilde baş etme önkoşulunu ortaya çıkarır (Hovland ve Smaby, 1996). Böylece öğrenmelerin maksimum seviyede gerçekleştiği olumlu öğrenme atmosferi yaratılmış olur.

Okul psikolojik danışmanları davranış yönetimi konusunda öğretmenlere konsültasyon hizmeti verme gibi bir rol üstlenmişlerdir (Benshoff, Poidevant ve Cashwell, 1994). Danışmanlar konsültasyon ilişkisi (Martin ve Baldwin, 1996) içinde okuldaki öğretmenlerle bireysel görüşmeler yapmakta ve onlara yönelik eğitim seminerleri düzenlemektedirler (Borders ve Drury, 1992; Bulut, Serin ve Aydınoglu, 2013). Konsültasyon hizmetinden yararlanan öğretmenlerin de öğrencileriyle daha olumlu bir iletişim kurdukları vurgulanmaktadır (Conoley ve Conoley, 1981).

Tüm okul çalışanlarının işbirliği içinde gerçekleştirilen psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri günümüzde piramit modeli ile temsil edilmektedir. Günümüzde öğrencilerin davranış problemlerinin azaltılması ve olumlu davranış becerilerinin geliştirilmesi için okul genelinde yürütülecek çalışmalarda tüm okul çalışanlarının yer aldığı işbirlikçi yaklaşım giderek hızla yayılmaktadır. Bu akım ile olumlu davranış değiştirme süreçlerinden, tek bir öğrenciye odaklanan yaklaşımlardan, tüm sınıfın veya tüm okulun ihtiyaçlarını karşılamaya geçiş yapan sürece doğru kayılmaktadır (Sugai ve Horner, 2002).

Şekil 1.1. Okul Çapında Olumlu Davranış Değiştirme (ODD) Süreci

Ortalama bir eğitim kurumunda kayıtlı olan öğrencilerin büyük kısmını genel olarak kurallara uyan, kendilerinden beklenen sorumlulukları yerine getiren ve kronik davranış problemleri olmayan öğrenciler oluşturur. Ortalama bir okulda, bu kategoriye giren öğrencilerin oranının yaklaşık %80 olduğu tahmin edilmektedir. Öğrencileri davranış problemlerini azaltmayı hedefleyen bu programın temel hedeflerinden biri, bu öğrencilerin davranış problemlerinden uzak kalmasını sağlayıcı önlemlerin alınması ve riskli davranışlardan uzak kalabilmelerini sağlamaktır. Bu gruba verilen hizmet, sosyal becerilerin bir akademik beceri gibi öğretilmesi ve ardından hem bireysel hem de okul çapında pikniğe, sinemaya gitmek gibi pekiştirme fırsatlarının verilmesidir. Olumsuz davranışların görüldüğü durumlarda da öğrenciye eğitici geri dönütler verilerek daha sonraki uygun davranışları izlenerek pekiştirme fırsatları yaratılır. Olumlu gelişmeler eve gönderilen bilgi içerikli formlar ile aile ile paylaşarak öğrenilen yeni olumlu davranışların genellemesi sağlanır. Okuldaki davranış problemleri gösterme riski taşıyan öğrenciler ki bunların arasında farklı gelişen çocuklar da vardır, bu grup piramitte ikinci bölgeyi oluşturur. İkinci grupta yer alan öğrencilerin oranı yaklaşık %15 civarındadır. Bu grupta yer alan öğrencilerle kıyaslandıklarında nispeten daha az sorunlu olan ilk gruptaki

öğrencilerden bazılarının gerekli önlemler alınmadığında riskli gruba girme olasılıkları vardır. Bu öğrenciler için temel hedef, onları tanımaya çalışarak, gerekli desteği vererek ve takip ederek okuldaki sorunların çekirdeğini oluşturan üçüncü gruba girmelerini engellemektir. Tüm okul çalışanları ikinci grupta yer alan öğrencilerin sergiledikleri olumlu davranışları teşvik ederek, gerektiğinde ödüllendirerek, kısacası olumlu davranışlarını pekiştirerek istenmeyen davranışlarını azaltmayı amaçlarlar. Grupta ise kronik davranış problemleri gösteren, birebir yoğun özel eğitim desteği alması gereken farklı gelişen ve özel eğitime ihtiyaç gösteren öğrenciler vardır. Bu seviyede sağaltımda işlevsel analiz süreçlerinden ve uygulamalı davranış analizi gibi bireyselleştirilmiş davranış değiştirme yöntemlerinden ve akademik beceri öğretim programlarından yararlanılır. Bu grupta psikolojik danışman konsültasyon hizmetlerini özel eğitim öğretmeni ve aileyi yanına alarak birleştirilmiş davranışsal konsültasyon şeklinde sürdürür. Birleştirilmiş davranışsal konsültasyonu (BDK); çocukların akademik, sosyal ve davranışsal ihtiyaçlarının aile ve öğretmenle birlikte belirlenerek, müdahale planının oluşturulduğu ve karşılıklı paylaşılmış sorumluluğun üstlenildiği yapılandırılmış hizmet verme yoludur (Sheridan, Kratochwill, ve Bergan, 1996). Tüm süreç psikolojik danışmanın önderliğinde sürdürülür. Piramit modeli ile açıklanan olumlu davranış değiştirme sistemi Türkiye’de güvenli okul uygulamalarının da içinde yer almaktadır. Yaklaşım sadece bir dizi davranış değiştirme çalışmalarından oluşmamaktadır, aynı zamanda uygulamada dört anahtar özelliğin dengeli şekilde birleştirilmesini de gerektirmektedir; a) öğrenciler, aileleri ve öğretmenler için sosyal olarak önemli sonuçların net şekilde ortaya konması, b) araştırmalarda desteklenen güvenilir ve etkili yöntemlerin uygulanması, c) karar verme sürecinde verilerden ve kayıtlardan yararlanılması, d) uygulamaların doğru yapıldığı sistemlerden yararlanma önemlidir. Böylelikle öğrencinin içinde bulunduğu çevre içinde hem öğrenci hem de öğrenci ile ilişkili bireyler üzerinde akademik ve sosyal açılardan olumlu değişimlerin gerçekleşmiş olduğu ifade edilmektedir (Sugai ve Lewis, 1999). Öğrencinin içinde yaşadığı sınıf, okul bahçesi, yemekhane, ev ve yakın ve uzak çevresi gibi her alt ekosistemdeki katkı birleştirilmiş konsültasyon süreçlerinin yapısı içinde uygulamaya konur.

Birleştirilmiş konsültasyon uygulaması içinde psikolojik danışman okuldaki tüm öğretmenlerin kullanabileceği bazı disiplin yaklaşımlarını grup çalışmaları ve seminerler şeklinde öğretmenlere anlatabilir. Örneğin, Glasser’in (1986, 1992) problem çözme yaklaşımı, Dreikurs’un (Dreikurs, Grunwald ve Pepper, 1982) sosyal disiplin modeli, atılgan disiplin (Canter ve Canter, 1992; Serin ve Derin, 2008) ve çatışma çözme yaklaşımları (Jones ve Jones, 1998) bu seminerlerde ele alınabilir. Bu eğitimler sırasında mümkün olduğu kadar uygulamaya ağırlık verilmeli, sınıfta olabilecek bazı davranış problemlerinin çözümü yukarıda adı geçen yaklaşımlar kullanılarak ve rol oynama tekniğinden de yararlanılarak gösterilmelidir. Kısacası danışman ve öğretmenlerin istenmeyen davranışlar konusunda konsültasyon ilişkisi içinde yaptıkları çalışmalar daha düzenli ve sistemli hale getirilmelidir. Böylece, öğrenciler için daha olumlu ve etkili bir öğrenme ortamı öğretmenler için de daha az sorunlu bir sınıf çevresi oluşturmak mümkün olacaktır.

Sonuç ve Öneriler

Bu sistem içinde psikolojik danışman tüm okul çalışanlarına ve öğrencilerine konsültasyon hizmeti vererek yönetici, eğitici, yönlendirici, birleştirici, motive edici bir görev üstlenir. Öğrencilerin davranış ve akademik durumlarından tüm okul çalışanları paylaşılmış sorumluluklarının farkında olarak psikolojik danışmanın liderliğinde tek ve birleşmiş bir takım çalışması içinde farklı gelişen çocuklarında içinde olduğu tüm öğrencilere destek verirler. Sonuç olarak özel eğitimde psikolojik rehberlik ve danışmanlık açısından bakıldığında, kapsamlı model, okul psikolojik danışmasındaki geleneksel anlayışı yıkıp, yerine yeni bir paradigma oluşturmayı hedeflemektedir.

KAYNAKLAR

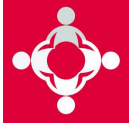
- Aral, N. (2011). Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- ASCA. (2005). The ASCA national model: A framework for school counseling programs (2nd ed.). Alexandria, VA: American School Counseling Association
- Aysan, F., & Bozkurt, N. (2004). Okul psikolojik danışmanlarının yaşam doyumu, stresle başa çıkma stratejileri ile olumsuz otomatik düşünceleri: İzmir ili örnekleme. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9.
- Borders, L. D., ve Drury, S. M. (1992). Comprehensive school counseling programs: A review for policymakers and practitioners. *Journal of Counseling & Development*, 70, 487-498.
- Benshoff, J. M., Poidevant, J. M. ve Cashwell, C. S. (1994). School discipline programs: Issues and implications for school counselors. *Elementary School Guidance and Counseling*, 28, 163-169
- Bulut-Serin N, Genç H.(2011). The effects of anger management education on the anger management skills of adolescents. *Education and Science*; 36:236-254.
- Bulut Serin, N., & Aydınoglu, N. (2013). Investigation of life satisfaction predictors of school counsellors. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 53/A p.345-360
- Doğan, S. (1996). Türkiye’de Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Alanında Meslek Kimliğinin Gelişimi Ve Bazı Sorunlar. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7, 32-44.
- Conoley, J. C. ve Conoley, C. W. (1981). Toward prescriptive consultation. (Ed: J. C. Conoley ve C. W. Conoley) *Consultation in Schools*. New York: Academic Press.
- Canter, L. ve Canter, M. (1992). *Assertive discipline*: Santa Monica, CA: Canter and Associates.
- Dreikurs, R., Grunwald, B. B. ve Pepper, F. C. (1982). *Maintaining sanity in the classroom: Classroom management techniques*. (2nd Edition) New York: Harper and Row.
- Glasser, W. (1986). *Control theory in the classroom*. New York: Harper and Row.
- Glasser, W. (1992). *The quality school: Managing students without coercion*. (2nd Edition) New York: Harper and Row.
- Hohenshil, T. H., & Humes, C. W. (1988). Preschool assessment: Implications for counselors. *Journal of Counseling and Development*, 66, 251-252.
- Hohenshil, T. H., & Hohenshil, S. B. (1989). Preschool counseling. *Journal of Counseling and Development*, 67, 430-431. 482
- Hohenshil, T. H. & Brown, M. B. (1991). Public school counseling services for prekindergarten children. *Elementary School Guidance & Counseling*. 26 (1) p4-12
- Hovland, L. ve Smaby, M. H. (1996). At-risk children: Problems and interventions. *Elementary School Guidance and Counseling*, 31, 1, 43-52
- İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı İhtisas Komisyonu (2006). İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı. T.C.Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik Ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü www.meb.gov.tr/baglanti/index_alfabetik.asp adresinden 15.07.2009 tarihinde indirilmiştir.
- Jones, V. F., ve Jones, L. S. (1998). *Comprehensive classroom management: Creating communities of support and solving problems* (5th edn.). Boston: Allyn and Bacon.
- Kepeçoğlu, M. (1994). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Özerler Matbaası.
- Külahoğlu, Ş. (2001). *Okul Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Programlarının Geliştirilmesi*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Martin, N. K. ve Baldwin, B. (1996). Helping beginning teachers foster healthy classroom management: Implications for elementary school counselors. *Elementary School Guidance and Counseling*, 31, 107-113.
- Martin, N. K. ve Baldwin, B. (1996). Helping beginning teachers foster healthy classroom management: Implications for elementary school counselors. *Elementary School Guidance and Counseling*, 31, 107-113.
- Mutluoğlu, S., Bulut Serin, N. (2010). İlkokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Bazı Sosyo -Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi (Kuzey Kıbrıs Örnekleme). *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. 11-13 November, Antalya. S:858-864
- Myrick, D.R. (1997). *Developmental Guidance and Counseling: A Practical Approach*, Third edition, Minneapolis: Educational Media Corporation.
- Serin, N., B. & Derin, R. (2008). İlköğretim öğrencilerinin kişilerarası problem çözme becerisi algıları ve denetim odağı düzeylerini etkileyen faktörler[The factors affecting primary school students' perceptions of interpersonal problem solving skills and the levels of locus of control], *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1),1-18
- Serin, N. B., Ozbulak, B. E., & Serin, O. (2012). The Relationships Among Negative Thoughts, Problem Solving and Social Skills of School Psychological Consultants. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 12(49 A), 67-82
- Sheridan, S. M., Kratochwill, T. R., & Bergan, J. R. (1996). *Conjoint behavioral consultation: A procedural manual*. New York: Plenum.
- Sugai, G. & Horner, R. H. (2002). Introduction to the special series on positive behavior support in schools. *Journal of Emotional & Behavioral Disorders*, 10(3), 130-135.
- Sugai, G., & Lewis, T. J. (1999). Developing positive behavioral support systems. In G. Sugai & T. J. Lewis (Eds.), *Developing positive behavioral support for students with challenging behaviors* (pp. 15–23). Alexandria, VA: Council for Children with Behavioral Disorders.

- Terzi, Ş., Ergüner-Tekinalp, B. & Leuwerke, W. (2011). Psikolojik danışmanların okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri modeline dayalı olarak geliştirilen kapsamlı psikolojik danışma ve rehberlik programını değerlendirmeleri. *Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1 (1), 51-60.
- Yeşilyaprak, B. (2009). Türkiye’de Psikolojik ve Rehberlik Alanının Geleceği: Yeni Açılımlar ve Öngörüler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42:1, 193-213

Extended Abstract

Psychological Counseling and Guidance Services (PCGS); is a systematic and professional psychological help service which is carried out for the self to recognize, to understand, to discover, to develop. This assistance includes children who have developmental disabilities in the inclusion programs or special education classes. PCGS can offer schooling at the elementary level in two basic services. These are traditional and comprehensive service models. The traditional model, which has been going on since the 1950s, tends to implement guidance services more as a ‘corrective’ and ‘remedy’ function (Kepçeoğlu, 1994). On the other hand comprehensive guidance consists of planning, developing, implementing and evaluating the program model, guidance and counseling activities in a comprehensive and systematic way starting from kindergarten. The comprehensive developmental guidance model requires that the developmental needs of the individual have a special priority and the education process is an integral part, that they have a regular and planned curriculum. PCGS in primary schools including kindergarten can function to give support for children who need special education, just like every typically developed child. Positive self-awareness and support for social / emotional development and communication skills development can be regarded as the most important services in this period. Among other important points is the support for children to acquire self-control ability to become mature by making a smooth transition from having an external control locus to internal control locus. We can illustrate the importance of promoting creativity and aesthetic perception, identifying the specific spiritual, social and physical needs of individuals, developing awareness of differences and respect for others' rights. It is also important to recognize children's physical, mental and emotional characteristics, to recognize and respect differences, to be aware of their place in the family system, to interact with others by showing cooperative behaviors, to be aware of the types of punishment, to know the difference between appropriate and non-appropriate are also need to be addressed. PCGS in primary schools can be represented by the pyramid model. Today, the collaborative work of all school staff is increasingly spreading throughout the school-wide efforts to reduce the behavioral problems of students and to develop positive behavioral skills (Sugai and Horner, 2002). Most of the students enrolled in an average educational institution are generally students who meet the rules, fulfill their expected responsibilities and do not have chronic behavior problems. It is estimated that in an average school there is about 80% of the students entering this category. One of the main objectives of this program, which aims to reduce students’ behavior problems, is to take measures to prevent these students from performing behavioral problems and to keep them away from risky behaviors. When negative behaviors are seen, students are given educational feedbacks and opportunities for reinforcement after following the appropriate behaviors. Students who are at risk of showing behavioral problems at school, including children who have mild disabilities, this group constitutes the second region of the pyramid. The proportion of the students in the second group is around 15%. Some of the students in the first group, which are relatively less problematic compared to the students in this group, are likely to enter a risky group if the necessary precautions are not taken. The main goal for these students is to prevent them from entering the third group, trying to identify them, giving them the necessary support, and pursuing them, which is the core of the problems in the school. All school staff aims to reduce unwanted behavior by encouraging positive behaviors of the students in the second group, rewarding them when necessary, in short, reinforcing positive behaviors. In the last group, there are students who need individualized special education on one to one bases. At this level, treatment is utilized in functional analysis processes, individualized behavior modification methods such as applied behavior analysis, and academic skills

teaching programs. In this group, the psychological counselor maintains consultation services with the help of special education teachers and families. Conjoint behavioral consultation; It is the structured service delivery method in which the academic, social and behavioral needs of children are determined together with the family and the teacher, the intervention plan is created and the mutually shared responsibility is assumed. Within this system, the psychological consultant undertakes a managerial, educational, guiding, unifying and motivating task by providing consultation services to all school staff and students. As a result, when looking at psychological guidance and counseling in special education, the comprehensive model aims to break down the traditional understanding of school psychological counseling and replace it with a new paradigm.

TIJSEG